

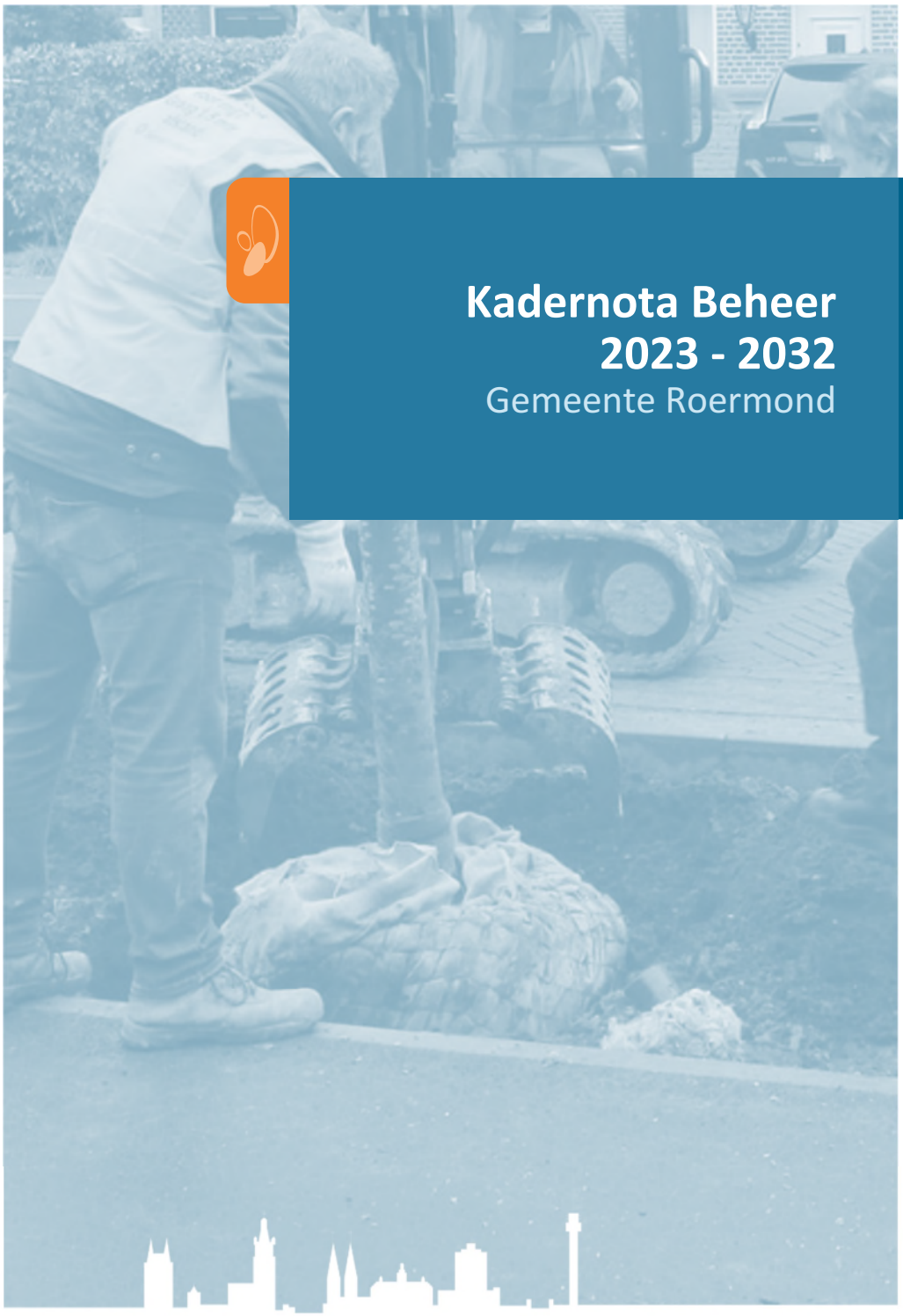

Kadernota Beheer 2023 - 2032

Gemeente Roermond

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0480655.100
definitief revisie 02
22 augustus 2023

www.anteagroup.nl

Kadernota Beheer 2023 - 2032

Gemeente Roermond

projectnummer 0480655.100
definitief revisie 02
22 augustus 2023

Auteurs
Cas Goselink

Opdrachtgever
Gemeente Roermond
T.a.v. dhr. G. Fraters
Postbus 900
6040 AX ROERMOND

Gecontroleerd
Eric Moonen

datum	beschrijving	vrijgave
22 augustus 2023	definitief	R.P.D.M. van Hoek

Inhoudsopgave

1. Inleiding 5
1.1 Belang van de openbare ruimte 5
1.2 Aanleiding en doel 5
1.3 Scope 6
1.4 Leeswijzer 6

2. Huidige situatie 9
2.1 Procesmodel beheer 9
2.2 Terugblik beheerperiode 2017 – 2022 9
2.3 Aard en omvang van de huidige beheerarealen 11
2.4 Kwaliteit en kwalificatie van arealen 11

3. Doorontwikkelingen en ambities 14
3.1 Landelijke trends en ontwikkelingen 14
3.2 Bestuurlijke ambities Roermond 15
3.3 Scenario's 16
3.4 Ontwikkelend beheer en groeipad 17
3.5 Data op orde 19
3.6 Onderhoud in eigen dienst 19

4. Financiën 22
4.1 Werkwijze en uitgangspunten 22
4.2 Onderhoud 23
4.3 Vervanging 25

5. Aandachtspunten 27
5.1 Besluiten en informatie 28
5.2 Proces en organisatie 28
5.3 inhoud en beheerpraktijk 29

gemeente **Roermond**

anteagroup

INLEIDING

1. Inleiding

Voorliggende Kadernota Beheer 2023 – 2032 volgt op de Kadernota Beheer 2017 – 2026. Het geeft een totaaloverzicht van het beheer van de fysieke leefomgeving in de gemeente Roermond. Tot deze nota behoren de 16 beheerplannen waarin iedere beheerdiscipline afzonderlijk in detail bekeken wordt. Nieuw opgenomen in deze Kadernota is de discipline *Ondergrondse Inrichting*.

1.1 Belang van de openbare ruimte

Een aantrekkelijke woon-, werk en leefomgeving is van belang voor de bewoners, bedrijven en bezoekers van Roermond. Het vormt een bestaansvoorwaarde voor een aantrekkelijke leefomgeving. Het ervaren en gebruiken van deze leefomgeving start zodra je je voortuin of appartement uitstapt. De openbare ruimte is voor iedereen toegankelijk. Het is de plek waar je je verplaatst en recreëert, en is tevens de plek waar dieren en planten leven.

De wijze waarop de openbare ruimte wordt ingericht en onderhouden is sterk bepalend voor het gebruik en beleving van de dagelijkse leefomgeving. Bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte spelen diverse maatschappelijke en publieke belangen. Zo draagt de kwaliteit van de leefomgeving bij aan diverse duurzaamheidsvraagstukken en het welzijn en de veiligheid van inwoners. Deze Kadernota Beheer gaat over het beheer en onderhoud van onze openbare ruimte.

1.2 Aanleiding en doel

In 2017 is de Kadernota Beheer 2017 – 2026 opgesteld. Deze volgde de aflopende deknota *"Op weg naar beter beheer"* uit 2007 op, waarbij nog separate 'beheerplannen' in diverse formats en detailniveaus individueel aan de raad aangeboden werden. De Kadernota Beheer uit 2017 streefde, in lijn met de ontwikkeling van het beheer, naar een volledig dekkend systeem voor alle voorzieningen en/of objecten in de openbare ruimte of daarbij aansluitend. Om dit te bewerkstelligen werden diverse nieuwe beheerdisciplines opgenomen, die zaken beschreven die over de beheergroepen heen lopen. Onder andere Reiniging, Wegmeubilair, Sportlocaties en Kunstobjecten. Het opstellen van de betreffende plannen heeft geleid tot meer inzicht in het areaal, de verantwoordelijkheden, taken en rollen in het beheer.

Na de afgelopen beheerperiode van 5 jaar is een herijking vereist, om een actuele financiële onderbouwing van de beheeractiviteiten en een up-to-date integraal inzicht in de beheerarealen te verkrijgen. Hierin is de doorontwikkeling van beheer verder vormgegeven. Ook nu weer is een nieuwe beheerdiscipline opgenomen en is de integrale samenwerking tussen én over de disciplines versterkt. Voorliggende Kadernota Beheer 2023 – 2032 geeft uiting aan de behoeften, ambities en opgaven van het beheer van de openbare ruimte in de gemeente Roermond. Het omvat taakstellende en richtinggevende kaders voor het beheer en onderhoud aan de openbare ruimte relaterend aan onder andere bestuurlijke ambities, organisatorische doelen en financiële onderbouwing. Om grip en sturing te houden is er binnen het beheer van de leefomgeving sprake van plannen op verschillende niveaus:

- De integrale **Kadernota Beheer** biedt voor de openbare ruimte een integraal beleidskader voor het onderhoud en beoogde kwaliteitsniveau voor de assets (wegen, riolering, verlichting, verkeersregelinstallaties, civiele kunstwerken, openbaar groen, etc) voor de komende beheerperiode.
- In een beheerplan leggen we per beheergroep het beheer en onderhoud vast voor een periode van 10 jaar en worden de kosten van het beheer opnieuw doorgerekend. Het beheerplan gaat in op de afbakening, het areaal, de huidige kwaliteit, beleving & waardering, beleidsdoelen en ambities, strategie, acties en risico's & aandachtspunten. De beheerplannen zijn toegevoegd aan deze Kadernota als bijlagen.
- Het integraal meerjarenprogramma in de begroting maakt de planning van de projecten in de tijd inzichtelijk. Hierbij vindt integrale afstemming plaats tussen de opgaves, de verschillende beheerkaders en andere (externe) ontwikkelingen. Het integraal meerjarenprogramma heeft een doorkijk 4 jaar en wordt jaarlijks herijkt.

1.3 Scope

Beheer van de openbare ruimte richt zich op de vrij toegankelijke openbare ruimte zoals deze door de gemeente wordt onderhouden. Het beheer is daarbij gegroepeerd in de beheergroepen. Elke beheergroep komt aan bod en heeft een eigen beheerplan, waarover deze Kadernota het integraal overkoepelend document vormt.

De volgende beheergroepen worden onderscheiden:

Kadernota Beheer 2023 – 2032														
Algemeen	Verhardingen	Kunstwerken	Riolering	Havens en Waterpartijen	Verkeer en Parkeren	Groen en Bomen	Bos en Natuur	Reiniging	Openbare Verlichting	Inrichtings-elementen	Spelen	Begraafplaatsen	Sportlocaties	Kunstobjecten	Ondergrondse Inrichting

1. **Algemeen**: beschrijft algemene voor alle beheerdisciplines van toepassing zijnde zaken;
2. **Verhardingen**: alle verhardingen zoals rijbanen, voet- en fietspaden;
3. **Kunstwerken**: civieltechnische werken zoals bruggen, kades en trappen;
4. **Riolering**: het gehele rioolstelsel en hemelwatervoorzieningen;
5. **Havens en Waterpartijen**; openbare watervlakten zoals havenbekkens en recreatieve wateren;
6. **Verkeer en Parkeren**: verkeersysteem en het gesloten bedrijfsplan voor parkeren;
7. **Groen en Bomen**: al het openbaar groen zoals bodembedekkers, bosplantsoenen, hagen en bermen;
8. **Bos en Natuur**: bossen, vennen en poelen, en landschapselementen zoals houtwallen;
9. **Reiniging**: het vegen van verhardingen, onkruidbestrijding en bijvoorbeeld het weghalen van graffiti;
10. **Openbare Verlichting**: masten en armaturen;
11. **Inrichtingselementen**: straatmeubilair zoals banken en afvalbakken, bluswatervoorzieningen e.a.;
12. **Spelen**: onder andere speelplaatsen inclusief ondergronden en inrichting;
13. **Begraafplaatsen**: het geheel aan grafvelden, groen en bomen, en meubilair;
14. **Sportlocaties**: buitensportvoorzieningen zoals voetbalvelden en de inrichting daaromheen;
15. **Kunstobjecten**: culturele kunstwerken
16. **Ondergrondse Inrichting**: de inrichting van de openbare ondergrondse ruimte.

De beheergroep *Grondstoffenplan (Afval)* maakt geen onderdeel uit van deze Kadernota Beheer Openbare Ruimte. Deze discipline heeft eigen beleidsdocumenten en het grondstoffenplan, op basis waarvan werkzaamheden uitgevoerd en gefinancierd worden. De beheerdiscipline *Inrichtingselementen* is een uitbreiding van de voormalige beheerdiscipline Straatmeubilair, dat aangevuld is met diverse objecten die gedurende de afgelopen planperiode inzichtelijk gemaakt zijn. Daarnaast is beheerdiscipline *Ondergrondse Inrichting* toegevoegd, waarmee het belang van actueel inzicht in en toezicht op alle processen en objecten die in de ondergrond plaatshebben onderstreept wordt.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de huidige beheerpraktijk van de gemeente Roermond. Hierbij is aandacht voor de context waarin het beheer zich de afgelopen beheerperiode heeft ontwikkeld, resultaten van de doelen die in 2017 gesteld zijn, en worden concrete ontwikkelingen in de beheerorganisatie geduid.

Hoofdstuk 3 geeft weer wat de ambities en doelen voor de komende beheerperiode (2023 – 2032) zijn, op basis van doorontwikkelingen in de organisatie, maatschappelijke trends en ontwikkelingen, en de in het coalitieakkoord gestelde bestuurlijke ambities. Het gaat hier om concrete en inzichtelijke wensen en ambities die impact hebben op het beheer van de openbare ruimte.

Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van de benodigde financiële middelen om gedurende de komende planperiode het beheer en onderhoud van de openbare ruimte volgens ambitieniveau uit te kunnen voeren. Een gedetailleerde toelichting per beheerdiscipline is te vinden in de bijlagen.

Hoofdstuk 5 geeft aandachtspunten, ontwikkelingen en mogelijke risico's voor de komende planperiode weer. Het gaat hier om processen die van invloed zullen zijn op de beheerpraktijk, maar momenteel niet te voorspellen of onvoldoende inzichtelijk zijn om concrete acties aan te hangen.

gemeente **Roermond**

anteagroup

HUIDIGE SITUATIE

2. Huidige situatie

Gemeente Roermond beheert ruim 11,5 miljoen m² openbare ruimte. In de afgelopen planperiode hebben doorontwikkelingen plaatsgevonden in de organisatie waarbij een versnelling van integraal werken behaald is, en de beheerder een adviserende rol pakt in projecten en interne afstemming. De arealen zijn beter in beeld gebracht en kwalitatieve achterstanden zijn weggewerkt.

2.1 Procesmodel beheer

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte vindt planmatig en procesmatig plaats, conform nevenstaand procesmodel, gebaseerd op de PDCA-cyclus[1]. Dit omvat de belangrijkste taken en verantwoordelijkheden voor instandhouding van de fysieke leefomgeving. De bestaande beheer-disciplines in de openbare ruimte, kapitaalgoederen (ook wel *assets* genoemd), moeten duurzaam in stand gehouden worden. Daarbij moeten binnen de wettelijke kaders tal van bestuurlijke ambities, maatschappelijke thema's en opgaven worden gerealiseerd, zoals in hoofdstuk 3 beschreven.

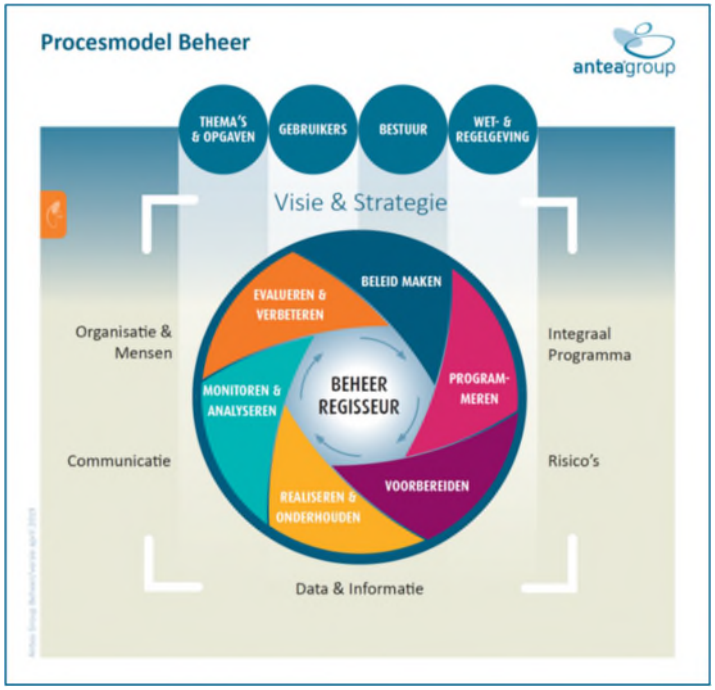

Deze ambities worden vertaald in beleid en een programma per beheerdiscipline. Berekend op basis van actuele en correcte beheerdata en informatie. Op basis van dit programma vindt de vertaling naar een integraal programma plaats. Vervolgens vindt de voorbereiding van beheer- en onderhoudsprojecten plaats en worden deze projecten gerealiseerd. De resultaten buiten en de voortgang van de processen worden regelmatig gemonitord. Vervolgens vindt evaluatie plaats gericht op het voortdurend verbeteren van beheerprocessen en prestaties. Centraal in dit proces staat de beheerder, in deze context functionerend als *beheerregisseur*. De beheerregisseur heeft een adviesrol in de beginfase van initiatieven en ontwikkelingen in de openbare ruimte, waarin meegedacht wordt over de beheerbaarheid van deze fysieke leefomgeving.

2.2 Terugblik beheerperiode 2017 – 2022

Op basis van de afgelopen Kadernota Beheer heeft de afgelopen planperiode een doorontwikkeling plaatsgevonden in het beheer van de openbare ruimte in de gemeente Roermond. In deze periode is extra aandacht besteed aan o.a. het wegwerken van achterstanden in het beheer, het verkrijgen van meer inzicht in de arealen en objecten, en het vormgeven van beleid en beheer op de steeds belangrijker wordende ondergrond. Deze aspecten zijn hieronder aanvullend kort uiteengezet.

Achterstanden weggewerkt

Dankzij de beschikbaarheid van tijdelijke financiële middelen is, ondanks tekorten op gebied van arbeid en materiaal, het achterstallig onderhoud weggewerkt. Op dit moment wordt de gevraagde onderhoudskwaliteit volgens het in beleid vastgestelde onderhoudsscenario Basiskwaliteit behaald. Er is voor zover bekend en inzichtelijk tevredenheid over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Wel vormen achterstanden

[1] PDCA-cyclus staat voor Plan, Do, Check en Act. Ook wel de Kwaliteitscirkel van Deming.

een blijvend aandachtspunt om te voorkomen dat nu, met het besteed hebben van de tijdelijke financiële aanvulling ten behoeve van achterstanden, deze opnieuw ontstaan.

- Zo is de vitaliteit van beplanting structureel verbeterd door gericht slechte beplanting te vervangen. Wel blijft vitaliteit een aandachtspunt in die zin dat vervangingen op peil gehouden dienen te worden.
- O.a. bij inrichtingselementen en kunstobjecten zijn op basis van incidenteel aangevulde budgetten achterstanden weggewerkt.

Meer inzicht in arealen

In de afgelopen planperiode heeft de beheerorganisatie zich ingezet voor het verkrijgen van meer inzicht in alle arealen. Hierin is ingezet op het monitoren en in het beheersysteem bijhouden van omvormingen en areaaluitbreidingen. Hiermee zijn data structureel op orde en kunnen de beheerstrategie en benodigde middelen hierop aangepast worden. Daarnaast is nieuw inzicht verkregen in o.a. inrichtingselementen. Onder deze objecten vallen bijvoorbeeld zitbanken, afvalbakken, bluswatervoorzieningen en watertappunten. Nu deze in zicht zijn, kan beheer van deze objecten nauwkeurig, planmatig en professioneel ingeregeld worden gedurende de komende planperiode.

- In de periode 2017 – 2019 zijn **civieltechnische kunstwerken geïnspecteerd** en zijn de resultaten verwerkt in het beheersysteem. Om deze actueel te houden wordt in de komende beheerperiode een plan uitgewerkt op basis waarvan verantwoordelijkheid voor inspectie en actualisatie van beheerdata structureel belegd gaan worden in de organisatie.
- Eind 2022 is een **beheerder aangenomen voor inrichtingselementen**. In de periode daarvoor zijn veel objecten in beeld gebracht. In de komende beheerperiode is gepland structureel te gaan inspecteren op kwaliteit en overig areaal inrichtingselementen verder op te nemen in het beheersysteem.
- In 2022 is de dataset met bijbehorende kaartlagen voor Bos en natuur geactualiseerd en is gekozen, conform bovenstaand doel, het **gegevensbeheer weer in eigen organisatie** te nemen. De data zijn hierdoor actueler en concreter toepasbaar.
- In de afgelopen beheerperiode zijn arealen voor **sportaccommodaties verder in beeld** gebracht. Hierin zijn echter nog stappen te zetten waarmee deze gegevens en afspraken in regulier beheer en contracten bestendigd worden.

Doorontwikkeling beheer

Ontwikkelingen zoals geschetst in de Kadernota Beheer 2017 – 2026 zijn verder vormgegeven en geïmplementeerd. Een grote stap hierin is het doorvoeren hiervan binnen de nieuwe clusteromgeving.

- Gedurende interne herstructurering is het beheer doorgegaan en heeft een **versnelling in integraal werken** opgeleverd. Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte vindt wijkgericht plaats. Hierbij worden zoveel mogelijk disciplines gecombineerd om synergievoordeel te behalen bij de daadwerkelijke uitvoering. Door de totaalaanpak van een wijk ontstaan ook kansen om beleidsuitdagingen zoals vergroening, klimaatadaptatie e.d. te verwezenlijken.
- Door het uitvoeren van groenwerkzaamheden conform de Groenvisie wordt **steeds meer bijgedragen aan maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities** zoals duurzaamheid, klimaatbestendigheid en biodiversiteit. O.a. de aanzienlijke toename in hoogwaardige beplanting geeft aan dat deze trend de afgelopen jaren directe invloed heeft gehad op het (beheer van het) groenareaal.
- Beheerders van diverse beheerdisciplines geven **organisatie breed advies** op hun vakgebied voor projecten, overeenkomsten, inrichting en omgang met onze openbare ruimte vanuit perspectief beheer.
- **Intensievere samenwerking** voor een beheerbare openbare ruimte tussen clusters OO, PO en BOR om planmatig beheer blijvend te prioriteren boven de ad-hoc afhandeling van incidenten heeft een startende invulling gegeven aan het groeiproces van de organisatie naar integraal beheer.

Ondergrond in beeld gebracht

De afgelopen periode is grip en sturing verkregen op de steeds belangrijker wordende ondergrond. In verschillende transities speelt deze een cruciale rol, en het planmatig bezien van de ondergrondse openbare ruimte is dan ook van groot belang om planmatig en gestructureerd te kunnen blijven ontwikkelen. Onderdeel hiervan is de op basis van de door de raad op 16 februari 2022 vastgestelde AVOI (Algemene verordening

ondergrondse infrastructuren Roermond) geformeerde nieuwe beheergroep voor de inrichting en beheer van de openbare ondergrond.

- De nieuw opgenomen beheerdiscipline **Ondergrondse Inrichting** geeft invulling aan deze ontwikkeling.

2.3 Aard en omvang van de huidige beheerarealen

	Areaal openbare ruimte Roermond 2023		
Nr.	Type	m^2	st - m^1
2.	Verhardingen	4.215.364	-
3.	Kunstwerken	583.411	31.310
4.	Riolering	-	824.907
5.	Havens en waterpartijen	362.925	-
6.	Verkeer	-	27.002
6.	Verkeer - parkeren	-	-
7.	Groen en bomen	2.784.731	27.497
8.	Bos en natuur	3.145.417	-
9.	Reiniging	5.092.975	15.039
10.	Verlichting	-	14656
11.	Inrichtingselementen (voorheen wegmeubilair)	-	5.727
12.	Spelen	16.549	637
13.	Begraafplaatsen	120.971	1.412
14.	Sportlocaties	347.918	13.346
15.	Kunstobjecten		132
16.	Ondergrondse inrichting	-	-
	Totaal beheerareaal	**11.577.286***	**961.665**

*totaal exclusief reiniging, dit areaal komt voort uit overige beheerdisciplines

Gemeente Roermond heeft in totaal ca. 11,5 miljoen m^2 openbare ruimte in beheer, waarop ca. 960.000 objecten (in stuks of strekkende meters) aanwezig zijn. Het beheerareaal bestaat met name uit wegen, diverse groenstructuren en reiniging.

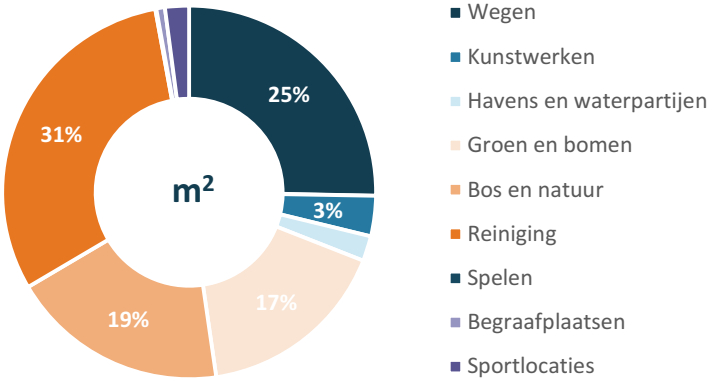

2.4 Kwaliteit en kwalificatie van arealen

Zoals vermeld in hoofdstuk 2.1 kan op hoofdlijnen gesteld worden dat er tevredenheid is over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte voor zover dit nu inzichtelijk is. Vanuit de beheerorganisatie wordt dit beeld bevestigd. Onderstaand een gespecificeerde uitleg van de ervaren kwaliteiten voor de diverse beheerdisciplines:

De kwaliteit van **verhardingen** en **civieltechnische kunstwerken** is in het algemeen naar tevredenheid van de beheerders. Het areaal civieltechnische kunstwerken wordt gedurende de komende beheerperiode opnieuw actueel in beeld gebracht om een gedetailleerder beeld van de huidige technische staat te verkrijgen.

De uitvoering van onderhoud aan **openbaar groen** en **reiniging** is voldoende. Controle hiervan vindt veelal steekproefsgewijs plaats door de toezichthouders om de gedifferentieerde kwaliteitsniveaus van uitbestede werkzaamheden te waarborgen. In de bouwverslagen van de diverse contracten worden de observaties van de toezichthouders besproken. Uitzondering hierop vormen de 3 perceelcontracten. Op deze contracten worden (enkel binnen de bebouwde kom) wekelijks per perceel willekeurig 10 vakken door de toezichthouders geschouwd op de belangrijkste beeldkwaliteiten. 2022 was tevens het eerste volledige jaar waarbij inzet van Groen en Doen loopt. Niet alles liep vlekkeloos en de vereiste beeldkwaliteit was niet altijd aanwezig. Dit is besproken op diverse niveaus.

Het beheer en onderhoud aan **bos en natuur** is voldoende tot goed. Dit wordt nadrukkelijk gekwalificeerd in de bijlage, door omvorming van bos en natuur in de afgelopen jaren is aan diverse speerpunten in het oude beheerplan voldaan. Daarnaast voldoen de arealen aan de SNL en FSC kaders. **Speelvoorzieningen** worden structureel geïnspecteerd en op basis van afschrijvingen vervangen. Hiermee wordt de gestelde kwaliteit behaald.

Voor het beheer van **ondergrondse openbare ruimte** zijn onlangs parameters vastgesteld ter kwalificatie van de kwaliteit. De tools om dit te meten worden op dit moment ingericht, waarmee tot nog toe geen sluitend beeld bestaat. Wel zal dit in de komende planperiode inzichtelijk gemaakt worden. Voor **culturele kunstobjecten** bestaat momenteel geen kwalificatie, wel is nu structureel budget beschikbaar. De kwaliteit van kunstobjecten is verbeterd sinds het meerjarig contract voor inspectie en onderhoud loopt.

De kwaliteit van **openbare verlichting** voldoet momenteel, echter is versnelde uitvoer van de verLEDding van her Roermondse areaal wenselijk gezien de stijgende kosten voor energie. Dit wordt in hoofdstuk 5 verder uiteengezet.

DOORONTWIKKELINGEN & AMBITIES

3. Doorontwikkelingen en ambities

Recente maatschappelijke ontwikkelingen hebben geleid tot forse prijsstijgingen en krapte op de arbeidsmarkt. Dit heeft direct invloed op de dagelijkse beheerpraktijk. Daarnaast sturen ambities vanuit maatschappij en bestuur de ontwikkeling van het beheer van de openbare ruimte, en wordt onder andere invulling gegeven aan duurzaamheid, klimaatadaptatie, hoogwaardige kwaliteit en een datagedreven organisatie.

3.1 Landelijke trends en ontwikkelingen

Deze paragraaf schetst een beeld van een aantal belangrijke trends en ontwikkelingen voor de fysieke leefomgeving in Nederland, en hiermee ook voor Roermond. Er worden een aantal trends uitgelicht. Het zijn ontwikkelingen die invloed hebben op de fysieke leefomgeving waarin we wonen, werken, ons verplaatsen en recreëren. Het zijn maatschappelijke opgaven waar we allemaal mee te maken krijgen.

Participatie en individualisering

De steden, dorpen en buurten worden niet meer alleen vanuit het gemeentehuis bestuurd. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties nemen in toenemende mate zelfverantwoordelijkheid en initiatieven voor een betere samenleving. Met de komst van de Omgevingswet is het tevens van belang om bewoners te betrekken en de openbare ruimte te beschouwen vanuit meerder invalshoeken: gebruik, beleving, maatschappelijke opgaven en technische instandhouding. De beleving van bewoners en gebruikers van de openbare ruimte krijgt een steeds grotere rol in beheer. Bewoners worden betrokken bij beheer en (her)inrichting van de openbare ruimte, of nemen zelf het initiatief. De gemeente neemt hierbij een rol als regisseur in. Een concreet voorbeeld hiervan is de Intake-tafel waarbij initiatieven (bijvoorbeeld van burgers, ontwikkelaars of eigen organisatie) beoordeeld worden door een integraal team van clusters in het kader van de Omgevingswet. Vanuit beheer wordt zo aan de voorkant gestuurd. In de vorige Kadernota werd tevens gesteld meer te richten op participatie, mits hiervoor voldoende enthousiasme bestaat onder inwoners. Het is gebleken dat actieve participatie te weinig respons oplevert, wel is het informeren en betrekken van bewoners gewaardeerd. Hieraan kan verder invulling gegeven worden door het regelmatig informeren van bewoners over onderhouds- en vervangingsprojecten in de openbare ruimte.

Klimaat en duurzaamheid

Door extreme weersomstandigheden, toenemende hitte en hevige buien worden waterveiligheid en hittestress in Nederlandse steden en dorpen een belangrijk thema. Vergroenen van de bebouwde omgeving is een ontwikkeling, evenals water bovengronds afvoeren. Bomen, planten en waterelementen geven sfeer en zorgen ook voor verkoeling van de bebouwde omgeving. Daarnaast werken overheden en bedrijven samen aan een duurzame circulaire economie. Het gebruik van afval als grondstof en terugwinnen van energie zijn belangrijke thema's in de bedrijfsvoering. In de openbare ruimte wordt gezocht naar toepassen van vrijkomende (organische) bouwstoffen.

Energietransitie en vervangingsopgave

Nederland staat voor een energietransitie waarbij we nieuwe, herbruikbare energiebronnen zoeken. Het gebruik van fossiele brandstoffen wordt verminderd om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan. Deze aanpak ligt in lijn met het Klimaatakkoord. In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft elke energieregio zijn eigen keuzes. Tegelijkertijd staat de komende decennia een forse vervangingsopgave van de openbare ruimte te wachten. Een groot deel van de openbare ruimte is rond de jaren 60 van de vorige eeuw aangelegd en nadert het einde van de (technische) levensduur. Wanneer de kapitaalgoederen in de openbare ruimte in een relatief korte periode worden vervangen, stijgen de maatschappelijke kosten onevenredig. Dit is een ongewenste situatie, daarom is een belangrijke uitdaging hoe de vervanging het beste gerealiseerd kan worden, zonder dat de maatschappelijke kosten sterk stijgen.

Tevens biedt de vervangingsopgave kansen om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken door bij vervanging en herinrichting rekening te houden met bewonerswensen en thema's als klimaatadaptatie,

energietransitie en mobiliteitsvraagstukken. City Deals verbinden gemeenten en partijen in landelijk netwerken om innovatieve antwoorden te stimuleren voor de transitieopgaven.

Grip op de fysieke beheerobjecten
De posten voor het onderhoud en de vervanging van de beheerobjecten (kapitaalgoederen) in de openbare ruimte omvatten een aanzienlijk deel van de begroting. Als goed rentmeester zorgt de beheerorganisatie ervoor dat deze veilig en duurzaam worden onderhouden, voor de huidige en toekomstige generaties.

Steeds vaker blijkt dat beheer meer dan een optelsom van objecten die we schoon, heel en veilig willen houden. Hierboven genoemde thema's en opgaven (klimaatadaptatie, duurzaamheid, vervangingsopgave en energietransitie) moeten samen komen in de openbare ruimte. Aan beheerorganisaties om deze opgaven te verbinden en te realiseren, waarbij grip & sturing essentieel zijn. Dit vraagt wel om planmatig en doelmatig te werken. Om op het goede moment de juiste stappen te zetten op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Hierin ligt een nieuwe sleutelrol voor de beheerder weggelegd.

Onzekerheden en prijsstijgingen
De afgelopen jaren, 2020 en 2021, werden gedomineerd door de Covid-19 pandemie. In deze periode zijn werkzaamheden en bedrijven stil komen te liggen met tekorten aan arbeid en materialen die leidden tot onzekerheden en prijsstijgingen. De oorlog in Oekraïne heeft deze effecten in 2022 extra versterkt, waarbij o.a. de hoge prijzen voor energie en brandstof de inflatie verder omhoog hebben gestuwd. Dit heeft zijn weerslag op beheer in zowel de benodigde financiële middelen als capaciteit in de organisatie en op de markt. De ontwikkelingen die hier verband mee houden worden de komende planperiode nauwlettend gevolgd.

3.2 Bestuurlijke ambities Roermond

De bestuurlijke ambities van Gemeente Roermond zijn opgenomen in het recente Coalitieakkoord gemeente Roermond 2022 – 2026. Roermond beschrijft zich hierin als stad van ambitie, daadkracht en verbinding. Hierin staan diverse ambities die raken aan, of invloed hebben op (het beheer van) de openbare ruimte. Ook zullen de ambities ter vergroening leiden tot een uitbreiding van het beheerareaal, en vragen omvormingen van bestaande arealen om interne samenwerking en afstemming van middelen. Onderstaand de voor beheer van belang zijnde ambities:

De stad waar je wilt leven
Roermondse wijken en kernen zijn schoon, groen, heel en veilig. Overlast van hangplekken en afvaldumpingen worden daadkrachtig aangepakt. Bij het uitbreiden van stedelijk gebied is op voorhand aandacht voor behoud van natuur- en landschapswaarden en/of aanleg van 'kwalitatief groen'. Bestaand en kwalitatief hoogwaardig groen draagt bij aan beleving, klimaatadaptatie, het tegengaan van hittestress en bevorderen van biodiversiteit. Dit groen is daarom sowieso gevrijwaard van bebouwing.

De stad van ontwikkeling:
De verdere omslag van *Roermond Koopstad* naar *Roermond Belevingsstad* vraagt om balans tussen aanwezige functies in de binnenstad, en om een openbare ruimte met passende uitstraling. Het basisniveau van die openbare ruimte is schoon, groen, heel en veilig. Duurzaamheid, energiebesparing en circulariteit spelen hierbij een rol, zowel fysiek als in het proces van aanleg en beheer.

De stad van goud, groen en blauw:
In de binnenstad is reeds kwalitatief hoogwaardig groen gerealiseerd, dit blijft behouden. Bij het inrichten van de openbare ruimte is aandacht voor mogelijkheden voor sporten en bewegen door bijvoorbeeld sporttoestellen te plaatsen. Ook zullen meer investeringen gedaan worden om te anticiperen op de gevolgen van het veranderende klimaat en bevordering van biodiversiteit. Roermond is zeer verstedelijkt en daarnaast de droogste stad van Nederland, wat op korte termijn vraagt om actie tegen hittestress. Daarnaast draagt de ecologische bermaanpak bij aan het bestendigen en uitbouwen van biodiversiteit. Groene verbindingen tussen binnenstad, stadswijken, kernen en buiten- en natuurgebieden zijn en worden gelegd.

3.3 Scenario's

Het onderhoud in Roermond is gericht op instandhouding van het areaal op een duurzame manier, waarmee veiligheid en toegankelijkheid van de gemeente gewaarborgd blijven. Waar in de voorgaande Kadernota Beheer 2017 – 2026 vier verschillende onderhoudsscenario's onderzocht zijn, is in voorliggende nota gekozen voor het uitwerken van de twee meest van toepassing zijnde scenario's; *Basiskwaliteit* en *Kwaliteit Extra*. Hieraan is vervolgens een tussenliggend scenario toegevoegd waarin op met name reiniging in woongebieden een 'plus' gezet is ten opzichte van het onderhoudsscenario *Basiskwaliteit*: scenario *Basiskwaliteit Plus*. Welk effect deze 'plus' in de openbare ruimte in Roermond behaald, is in een aparte memo uiteengezet. Hiermee is verder invulling gegeven aan de gedachte van de onderhoudsscenario's, maar wordt de raad een duidelijke keuze voorgelegd met betrekking tot het ambitieniveau van onderhoud en beheer van de openbare ruimte. *Basiskwaliteit* is minimaal noodzakelijk om kapitaalvernietiging te voorkomen en vormt momenteel het uitgangspunt, *Kwaliteit Extra* kan wanneer wenselijk aangewend worden om een hogere verzorgingsgraad te bereiken. *Basiskwaliteit Plus* bevindt zich voor woongebieden tussen beide voorgaande scenario's. Hoofdstuk 4 duidt de financiële consequenties van deze keuzemogelijkheid.

Basiskwaliteit; het minimaal nog verantwoorde beheer gelet op veiligheid, voorkomen van kapitaalvernietiging, functionaliteit, en minimale visuele eisen. Er wordt ingegrepen wanneer klachten binnenkomen.

Basiskwaliteit Plus; het minimaal nog verantwoorde beheer gelet op veiligheid, voorkomen van kapitaalvernietiging, functionaliteit, en met verhoogde visuele eisen. Er wordt ingegrepen wanneer klachten binnenkomen.

Kwaliteit Extra; een sober en verantwoord beheer op basisniveau, gericht op het boven de ondergrenzen van normen blijven waardoor risico's en klachten beperkt worden.

Het ambitieniveau met betrekking tot de kwaliteit van de openbare ruimte is vastgesteld op scenario *Basiskwaliteit*, dat in de regel overeenkomst met CROW beeldkwaliteitsniveau C en een differentiatie bevat op basis van structuurgebieden voor met name groen en reiniging. Deze differentiatie is vastgelegd in de vijf onderhoudsbeelden omschreven in het beheerplan Algemeen.

De beeldkwaliteitsniveaus in de CROW-systematiek worden aangeduid met de volgende letters:

A+ (zeer hoog):	uitstekend onderhouden en brandschoon;
A (hoog):	goed onderhouden, bijna niets aan te merken en schoon;
B (basis):	voldoende onderhouden, wat aan te merken en matig schoon;
C (laag):	sober onderhouden, enige achterstand en onverzorgd;
D (zeer laag):	onvoldoende onderhouden, flinke achterstanden en vuil.

Het verschil in beeldkwaliteit vertaalt zich in de beheerpraktijk en kostenberekeningen naar de frequentie waarop maatregelen zich herhalen, wat de financiële consequenties voor het omhoog brengen van het ambitieniveau op dit gebied verklaart. Onderstaande staalkaart geeft een voorbeeld van hoe de beeldkwaliteitsmethodiek van het CROW toegepast wordt, en wat de bijbehorende visuele kwaliteit is. Specifiek in relatie tot dit voorbeeld van beplanting (heesters intensief) hanteert de gemeente momenteel in de binnenstad en op begraafplaatsen niveau A, en in woongebied, buitengebied, op bedrijventerreinen en sportlocaties niveau B.

Voorbeeld van de beeldkwaliteitsmethodiek van CROW zoals gehanteerd in Roermond

Het verschil in onderhoudsscenario's is met name te duiden op de beheeronderdelen bomen, gras, bermen, zwerfvuil, afvalbakken en speelvoorzieningen. De overige beheerdisciplines hebben integraal beeldkwaliteitsniveau B bij Kwaliteit Extra en C bij Basiskwaliteit in relatie tot het technisch onderhoud. Voor de gedetailleerde onderbouwing van de systematiek en onderhoudsscenario's, zie *Beheerplan 0 – Algemeen*.

3.4 Ontwikkelend beheer en groeipad

Ontwikkelend beheer

Van klimaatadaptatie tot biodiversiteit, van vergroening tot beleving en van verduurzaming tot participatie. Vrijwel al deze bovenbeschreven maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities moeten hun weerslag vinden in de bestaande openbare ruimte, onze fysieke leefomgeving. De beheerder is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van onze openbare ruimte. Waar jarenlang de nadruk lag op het behoud van de functionaliteit en instandhouding van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte verschuift nu de focus. De beheerder richt zich niet alleen meer op onderhoud en vervangen, maar is ook steeds meer bezig met doorvoeren van verbeteringen, met aanpassingen aan de eisen van deze tijd. Dit wordt *ontwikkelend beheer* genoemd. Zo creëren we als gemeente ook vanuit het beheer een openbare ruimte die gebruikers stimuleert om te sporten, te spelen en elkaar te ontmoeten in een aantrekkelijke, groen openbare ruimte. Een openbare ruimte die is voorbereid op de waterberging en -afvoer, waarin mensen zo weinig mogelijk last van hittestress hebben. Een openbare ruimte die steeds meer circulair wordt ingericht en beheerd. De beheerder komt niet pas in beeld nadat het ontwerp is gerealiseerd en in onderhoud wordt genomen. Maar de beheerder initieert vervangingen, reconstructies en functionele verbeteringen vanuit zijn meerjarenprognoses. De beheerder treedt hierin op als regisseur en adviseur van de leefomgeving, die het gehele proces overziet en grip houdt op de opgaven en realisatie in praktijk. De beheerder wordt zo meer aan de voorkant van het proces betrokken en denkt, samen met beleidsmakers, mee over de ontwikkeling en invulling van de openbare ruimte op korte en lange termijn. Waarna de beheerder vervolgens zorgdraagt voor een duurzame instandhouding.

Het ontwikkelend beheer brengt de beheerder in een belangrijke positie bij de grote opgaven en transities. Dit vraagt om een omslag in denken en doen. Van een focus op technische- en functionele instandhouding, naar de bijdrage van het beheer van de openbare ruimte aan de maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities van de gemeente. De adviesrol vanuit het beheer openbare ruimte wordt versterkt. Dit betekent concreet dat de eerder ingeslagen weg doorgezet wordt, waarbij beheer reeds aan de beginfase van initiatieven en ontwikkelingen in de openbare ruimte betrokken wordt. Dit heeft als voordeel voor de initiatiefnemer dat er meer duidelijkheid is over de mogelijkheden en onmogelijkheden in de openbare ruimte. Dit vraagt intern ook om een meer en meer integrale aanpak, aangezien naast samenwerking tussen clusters ook de financiële middelen gekoppeld aan de diverse doelen op de juiste manier samengebracht en ingezet moeten worden.

Groeipad Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving

Tegelijkertijd zien wij een verdere ontwikkeling van sectoraal, naar integraal werken bij beheer. Dat speelt ook in Roermond, waar eerder al de afzonderlijke beheerplannen zijn gelijkgetrokken en uniform van opzet zijn gemaakt. De volgende fase daarin is om de beheer- en beleidsplannen verder te integreren in één proces en één overzichtelijk document. Een integraal maatschappelijk beheerkader neemt dan de positie in van afzonderlijke beheerbeleidsplannen, Kadernota's, IBOR plannen en het algemene beheerplan. Hierbinnen geven assetsheets, ter vervanging van de omvangrijke beheerplannen, de kern van het beheer weer in compacte vorm: kernachtig, to-the-point en uniform per beheergroep. Dit met de risico's in beeld en de 'line of sight' geborgd voor inzicht, grip en sturing op de kapitaalgoederen of assets. Zo ontstaat één eenduidige basis voor de integrale meerjarenprogrammering. Dit sluit nog meer aan bij de doelen van de Omgevingswet; inzichtelijk en transparant.

De implementatie van de Omgevingswet vraagt om verdere verbinding tussen beheer, ontwerp, gebruik en beleving. Een Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving zorgt voor verbinding tussen fysiek en sociaal, tussen inrichting en beheer, tussen gebruik en beleving. Dit gemeentebrede programma verbindt de kaders voor (beheer van) de fysieke leefomgeving met de maatschappelijke opgaven en het sociaal domein. Daarbij wordt openbare ruimte steeds meer gebiedsgericht benaderd. Het gaat niet meer om één beheergroep of opgave op zich, maar het functioneren van de fysieke leefomgeving als geheel wordt in ogenschouw genomen. Met het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving werkt de gemeente aan een slimme stedelijke programmering. Het brengt de organisatie in beweging en vormt zo tevens een programma onder de Omgevingswet.

Dat vraagt om verbinden; binnen en buiten de organisatie. Met andere manieren van (samen) werken, en niet te vergeten de verbinding met een goed datafundament. Met een centrale objectenregistratie van eerste prille ontwerp, tot de realisatie en beheer. Met standaarden en een eenduidige taal voor een soepele uitwisseling en onderlinge verbindingen. Omdat het betrekken van meer partijen en het afwegen van meer belangen vraagt om langere processen, is het ook belangrijk om slim te programmeren en ver vooruit te plannen. Dit betekent dat betrouwbare voorspellingen belangrijker worden en we moeten kunnen omgaan met onzekerheden. Onderstaande figuur schetst het groeipad naar het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving.

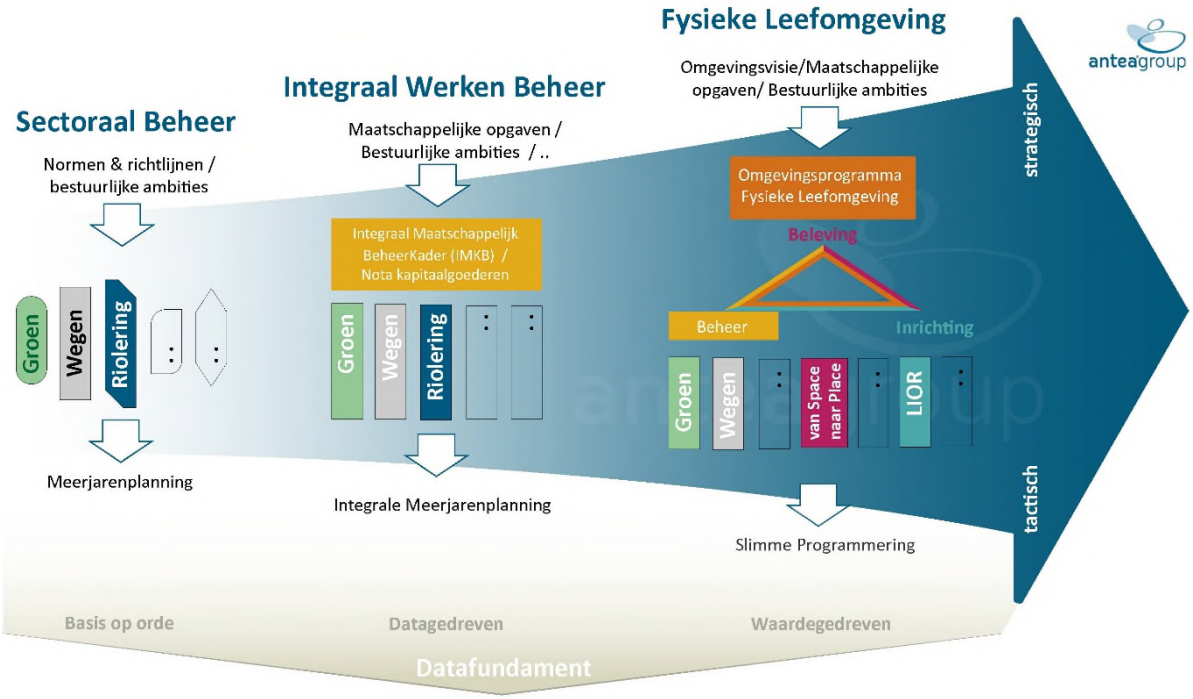

3.5 Data op orde

Actuele, betrouwbare en complete is informatie over de assets vormt de basis voor alle beheerprocessen. Het is van groot belang om bij elke processtap 'in control' te zijn over de arealen en beheerprocessen, om tijdig en accuraat over gegevens te kunnen beschikken zoals omvang en samenstelling, strategie en levensduren, kosten en budgetten, kwaliteit en conditie enzovoorts. Gegevensbeheer is daarom één van de prioriteiten bij de doorontwikkeling van het beheer van de openbare ruimte. Dit heeft ook impact op de organisatie, de inzet en aanvullende kosten in het geval van extern gegevensbeheer.

Met de doorontwikkeling van het smart asset platform GBI World zet Roermond een volgende stap in het gegevensbeheer. Omdat de software en data in de cloud staan wordt het eenvoudiger om samen te werken met andere afdelingen en (externe) partners in de keten. Koppelingen verbinden de gemeentelijks areaalinformatie met andere databronnen, zoals de BGT[2] of technische applicaties voor riolering, spelen en dergelijke. Areaalgegevens worden hiermee eenduidig en inzichtelijker geregistreerd, zodat de benodigde beheer- en onderhoudskosten kunnen worden berekend en meerjarenplanningen eenvoudiger kunnen worden opgesteld. Het integrale inzicht biedt mogelijkheden voor synergie bij renovaties, herontwikkelingen en herinrichtingen.

Momenteel wordt het beheersysteem in de cloud geïmplementeerd en worden medewerkers opgeleid voor het dagelijks gebruik. Expertisecentrum Geo (ECGeo) biedt ondersteuning bij de analyse van complexe gegevensvraagstukken. Gezien het belang van een goed functionerend beheersysteem en de complexiteit van de data kan overwogen worden of een gegevensbeheerder binnen de eigen gemeentelijke organisatie benodigd is. Dit wordt komende tijd geëvalueerd. Een van de voordelen van de SaaS oplossing van GBI World is dat het technisch (applicatie) beheer door Antea Group wordt geborgd waardoor dit geen belasting oplevert voor de gemeentelijke ICT capaciteit.

3.6 Onderhoud in eigen dienst

De buitendienst van de gemeente Roermond voert een veelheid aan taken uit voor de verschillende beheerdisciplines. De medewerkers van deze dienst kennen de gemeente, de behoeften van bestuur en inwoners, en hebben specialistische lokale kennis. Hiermee zijn ze breed inzetbaar en kan snel en efficiënt geschakeld worden tussen de diverse werkzaamheden die naast planmatig en structurele inzet ter garandering van de continuïteit, ook vaak om ad-hoc reactie vragen op basis van calamiteiten en meldingen.

Voor verhardingen wordt zo met name kleinschalig onderhoud aan (element)verhardingen uitgevoerd, naast het verzorgen van calamiteitenonderhoud. Voor riolering verzorgt de buitendienst de afhandeling van kleinschalige reparaties, en kan deze incidenteel ingezet worden bij hoog water, worden klachten en meldingen afgehandeld en piketdienst gedraaid. Structureel worden kolken gereinigd en wordt onderhoud aan de drukriolering uitgevoerd. Daarnaast omvat de buitendienst de zogenoemde Boomploeg, die met professioneel materiaal zowel snel reageert op meldingen en calamiteiten (bijvoorbeeld stormschade), als groot planmatig beheer uitvoert. Verder worden o.a. veiligheidscontroles, verzorgend onderhoud en gerichte vervanging vormgegeven door de boomploeg.

De buitendienst levert hiermee een service aan de bezoekers en inwoners van Roermond, en reageert snel en pragmatisch op plotselinge ontwikkelingen in aanvulling op reguliere onderhoudswerkzaamheden. Dit maakt

[2] Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) is een landelijke eenduidige digitale kaart van de inrichting van de fysieke omgeving.

dat de beheerorganisatie voor bewoners zichtbaar is op straat en beheeractiviteiten minder afhankelijk zijn van invloeden op de markt. Ook verzorgt de eigen dienst gladheidsbestrijding, evenementenbeheer en andere incidentele aanvullende diensten. Voor de diverse beheergroepen (o.a. Sportlocaties en Bos en Natuur) is de inzet van de eigen dienst tevens uitgedrukt in de beschrijving van de budgetten in de bijlagen. Een doel voor de komende beheerperiode is het inzetten op meer zichtbaarheid van de beheerorganisatie op straat. De afdeling communicatie speelt hierin een rol met het verzorgen van regelmatige berichtberichtgeving via de diverse kanalen van de gemeente.

Aanlegjaren asfaltwegen (m2)
anteagroup
Openbare verlichting
Haven
Kunstwerken

FINANCIËN

4. Financiën

Het huidige exploitatiebudget voor onderhoud van de openbare ruimte bedraagt € 11,7 miljoen per jaar. Om te blijven voldoen aan het (minimale) scenario van Basiskwaliteit is jaarlijks € 12,2 miljoen benodigd. Dit vanwege onder andere prijsstijgingen en areaalontwikkelingen. Een keuze voor scenario Kwaliteit Extra vergt een verdere doorgroei naar € 13,5 miljoen per jaar. In het kader van wijkgerichte aanpak worden per project investeringskredieten vastgesteld. Voor structurele vervanging is jaarlijks € 1,7 miljoen beschikbaar. Voorgesteld wordt om dit vanwege technische urgentie te verhogen naar € 2,2 miljoen per jaar. Voor versneld omvormen naar ledverlichting is aanvullend € 0,3 miljoen per jaar benodigd. VerLEDden verdient zich terug vanwege lagere onderhouds- en energiekosten.

4.1 Werkwijze en uitgangspunten

De exploitatiebudgetten zijn jaarlijks geïndexeerd om mee te groeien met de inflatie. Ook hebben, naast incidentele ophogingen, structurele verhogingen van diverse budgetten plaatsgevonden. De werkwijze van beheerders was afgelopen beheerperiode budget/risicogestuurd. Dit wil zeggen dat binnen bestaande budgetten zoveel mogelijk werk uitgevoerd is, waardoor geen structurele financiële tekorten aan het licht gekomen zijn. Wél betekent dit in de beheerpraktijk dat dus niet het geplande/gewenste areaal altijd aan bod komt, waarmee het risico bestaat opnieuw achterstanden op te bouwen.

De uitgevoerde beheerkostenberekening is in samenspraak met de beheerders tot stand gekomen, waarbij beheerpraktijk en -theorie samengebracht zijn tot een werkbaar en realistisch beeld om het benodigde onderhoud uit te kunnen voeren gedurende de komende planperiode. De wijze van budgetbepaling is als volgt:

1. Vaststelling omvang (en waar mogelijk kwaliteit) van het beheerareaal
2. Theoretische berekening cyclische onderhouds- en vervangingskosten op basis van kengetallen
3. Aanpassing theoretische kosten op praktische werkwijze Roermond
4. Bepaling benodigde budgetten
5. Vergelijking en verschilverklaring benodigde en bestaande budgetten
6. Formulering voorstel/conclusie nieuwe budgetten op basis van geconstateerde afwijkingen

Wijzigingen werkwijze: De opgehoogde activeringsgrens naar € 50.000,- heeft veel invloed omdat zo meer vervanging van areaal binnen de exploitatie terecht komt. Dit heeft een financiële impact op de bedragen die binnen de exploitatie beschikbaar dienen te zijn en de budgetten die gekapitaliseerd moeten worden. In de voorgestelde aanpassing van budgetten is hiermee rekening gehouden. In de komende beheerperiode moeten de theoretisch bepaalde wijzigingen getoetst worden aan de praktijk.

In de bepaling van de nieuwe budgetten is rekening gehouden met het meest recente prijspeil van consumentenindex CBS Grond-, weg- en waterbouw. Dit prijspeil is gedateerd op oktober 2022. In aanvulling op de kale eenheidsprijzen is gerekend met:

- Staartkosten (eenmalige-, uitvoerings- en algemene kosten). Deze percentages zijn per beheerdiscipline aangepast op de werkwijze van Roermond;
- VAT-kosten. Deze percentages zijn per beheerdiscipline aangepast op de werkwijze van Roermond;
- 4% winst/risico over de totaalbedragen;
- BTW voor begraafplaatsen, exclusief Kapel in ’t Zand vanwege de monumentenstatus.

4.2 Onderhoud

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de beschikbare onderhoudsbudgetten per discipline, met daarnaast de consequenties van de scenario's in kwaliteit.

Financieel overzicht exploitatie			Basiskwaliteit		Basiskwaliteit Plus		Kwaliteit Extra	
Nr	**Beheerdiscipline**	**Budget 2023**		**Voorstel**		**Voorstel**		**Voorstel**
2	Verhardingen	1.833		*Geen wijziging*		*Geen wijziging*	448	*Verhoging*
3	Kunstwerken	164	30	*Verhoging*	30	*Verhoging*	30	*Verhoging*
4	Riolering	1.440	265	*Verhoging*	265	*Verhoging*	265	*Verhoging*
5	Havens & Waterpartijen	134		*Geen wijziging*		*Geen wijziging*		*Geen wijziging*
6	Verkeer	903	60	*Verhoging*	60	*Verhoging*	62	*Verhoging*
6	Verkeer - Parkeren	736		*Eigen bedrijfsplan*		*Eigen bedrijfsplan*		*Eigen Bedrijfsplan*
7	Groen & Bomen	2.815		*Geen wijziging*		*Geen wijziging*		*Geen wijziging*
8	Bos & Natuur	98		*Geen wijziging*		*Geen wijziging*	61	*Verhoging*
9	Reiniging	1.831	64	*Verhoging*	540	*Verhoging*	800	*Verhoging*
10	Verlichting	723	27	*Verhoging*	27	*Verhoging*	27	*Verhoging*
11	Inrichtingselementen	69	30	*Verhoging*	30	*Verhoging*	52	*Verhoging*
12	Spelen	147	14	*Verhoging*	17	*Verhoging*	66	*Verhoging*
13	Begraafplaatsen*	438	42	*Verhoging*	42	*Verhoging*	42	*Verhoging*
14	Sportlocaties	294		*Geen wijziging*		*Geen wijziging*	5	*Verhoging*
15	Kunstobjecten	38		*Geen wijziging*		*Geen wijziging*		*Geen wijziging*
16	Ondergrondse ruimte	n.v.t.		*n.v.t.*		*n.v.t.*		*n.v.t.*
	Voorstel aanvulling budget		532		1.011		1.858	
	Totaalbudget	***11.663***	***12.195***		***12.674***		***13.521***	

Bedragen in Euro x 1.000 exclusief BTW
**Begraafplaatsen is inclusief BTW*

Het huidige beheer vindt plaats volgens onderhoudsscenario *Basiskwaliteit*. Dit is het minimaal benodigde bedrag om aan de ondergrens van het beheer te voldoen en kapitaalvernietiging te voorkomen. Voor Basiskwaliteit is een benodigde ophoging van het instandhoudingsbudget nodig. Dit komt neer op € 12,2 miljoen; een benodigde toename van € 532.000 per jaar ten opzichte van de huidige budgetten voor 2023. In het geval gekozen wordt voor scenario *Basiskwaliteit Plus* is een ophoging van € 1,0 miljoen per jaar benodigd.

Kwaliteit Extra vraagt om een aanzienlijk aanvullend budget. Dit komt met name omdat de frequentie van (grotendeels handmatige) reinigings- en verzorgingswerkzaamheden toeneemt. Hieronder staat uitgelegd waarom geconcludeerd wordt budgetten wel of niet te verhogen, en waar de kosten met name in zitten. Verdere achtergronden van kostenaspecten in de budgetten is opgenomen in de beheerplannen.

Verhardingen:	Het huidige budget voor onderhoud aan verhardingen volstaat en dient als zodanig behouden te blijven. Dit vanwege de stabiele ondergrond (zand) waarop wegen langer meegaan dan gemiddeld. Daarnaast wordt met de inzet van de eigen dienst en een integrale wijkgerichte aanpak een aanvullend financieel voordeel behaald. Het verschil tussen Basiskwaliteit en Kwaliteit Extra zit voornamelijk in de frequentie van onderhoudswerkzaamheden.
Kunstwerken	Verhoging noodzakelijk om het beheer en onderhoud van civiele kunstwerken naar ambitieniveau uit te kunnen blijven voeren. Dit betreft met name conserveringswerkzaamheden van betonconstructies voor de duurzame instandhouding en om kapitaalvernietiging te voorkomen. Daarnaast een aanzienlijke areaaluitbreiding t.o.v. 2017 vanwege het in beeld brengen van de objecten. Er is geen verschil tussen de scenario's aangezien werkzaamheden plaatsvinden op basis van technische noodzaak.
Riolering	Vooruitlopend op het opstellen van het nieuwe Gemeentelijk Watertakenplan in 2024 is een beheerkostenberekening uitgevoerd om reeds budgettair aan te sluiten op de uitvoering van de vereiste beheermaatregelen, en de rioolheffing voor 2024 te onderbouwen. Gezien technisch beheer van riolering niet op beeldkwaliteit maar technische noodzaak gestoeld is, maken de scenario's hierin geen verschil. De verhoging is met name toe te schrijven aan de groei van het

	areaal en een groei in het aantal inspecties en daaruit voortkomende onderhoudswerkzaamheden.
Havens en Waterpartijen	Geen wijziging vanwege doorberekening aan reiniging en incidentele opdrachten (storting meerjarig baggerplan).
Verkeer	Ophoging noodzakelijk vanwege een completer inzicht in de arealen en de verhoging van de activeringsgrens van investeringen naar € 50.000,-. Hierdoor vallen vervangingen vaker onder het regulier onderhoudsbudget en vindt hier een stijging plaats.
Parkeren	Het budget voor parkeren wijzigt niet, dit zit in een separaat bedrijfsplan.
Groen en bomen	Het budget voor groen en bomen blijft ongewijzigd. De berekende kosten op basis van commerciële marktprijzen valt lager uit dan de huidige budgetten, echter is hierin geen rekening gehouden met de aanvullende kosten die relateren aan de commercieel-sociale werkplek Groen en Doen. Daarnaast vinden renovaties/vervangingen voor groenstructuren plaats uit het exploitatiebudget. Hogere kosten voor Kwaliteit Extra ten opzichte van Basiskwaliteit komen voort uit frequentie en de geaccepteerde ondergrens van vitaliteit die hoger ligt, deze worden echter ondervangen door inzet van de eigen dienst waarmee dit geen consequenties heeft voor de exploitatie.
Bos en natuur	Geen wijziging. Wel is er sprake van achterstallig onderhoud, waarvoor de vraag geuit is gedurende de komende drie planjaren € 50.000 per jaar aanvullend beschikbaar te stellen om deze achterstanden in te lopen. Dit is noodzakelijk om het areaal veilig, toegankelijk en duurzaam vitaal te houden.
Reiniging	Ophoging benodigd vanwege prijsstijgingen, voornamelijk in (deels) handmatige werkzaamheden van grote invloed op de totaalkosten. Het verschil tussen Basiskwaliteit en Kwaliteit Extra is met ca. € 740.000 aanzienlijk. Deze kosten zitten met name in de verhoogde frequenties van verzorging aan verhardingen (zowel zwerfafval als onkruidbestrijding) en het legen van de afvalbakken. Specifiek deze laatste vraagt om veel aanvullende handmatige werkzaamheden om het hogere ambitieniveau te behalen, wat grote impact heeft op de benodigde kosten. Om hierop gerichter te kunnen sturen is in het scenario Basiskwaliteit Plus aan de knoppen van reiniging gedraaid m.b.t. zwerfafval, wegmeubilair, en vulling van afvalbakken. Binnen woongebieden zijn deze verhoogd naar kwaliteit B.
Verlichting	Een ophoging noodzakelijk vanwege prijsstijgingen. Er is geen verschil tussen de scenario's aangezien vervanging plaatsvindt op basis van technische noodzaak.
Inrichtingselementen	Verhoging benodigd vanwege areaaluitbreiding, met onder andere bluswatervoorzieningen en watertappunten die voorheen niet geborgd waren.
Spelen	Ophoging benodigd vanwege onder meer aanzienlijke prijsstijgingen op inkoop van speeltoestellen, die op de exploitatie drukken. Daarnaast zijn VAT-kosten en de integrale werkwijze (waarbij omgevingsfactoren meegenomen worden in projecten) meegenomen. Dit borgt dat de veiligheid en toegankelijkheid van de locaties geborgd worden. Het verschil tussen de scenario's komt voort uit de frequentie van technische onderhoudswerkzaamheden. Tussen scenario's Basiskwaliteit en Basiskwaliteit Plus is een minimaal verschil zichtbaar omdat enkel voor het reinigen van de speelvoorzieningen de kwaliteit verhoogd is naar niveau B, niet voor het technisch onderhoud.
Begraafplaatsen	Noodzakelijke ophoging vanwege groeiende behoefte aan onderhoud en renovatie van beplanting en bomen. Ten opzichte van 2017 is het areaal tevens toegenomen doordat meer areaalgegevens inzichtelijk gemaakt zijn.

Sportlocaties	Het huidige budget blijft gehandhaafd en is passend. Het zelf doen (door zowel de eigen dienst als door vrijwilligers van de clubs) levert hier een aanzienlijke besparing op ten opzichte van reguliere commerciële kosten.
Kunstobjecten	jaarlijks regulier onderhoudsbudget zonder groot onderhoud en renovaties, blijft behouden zonder wijzigingen.
Ondergrondse inrichting	Geen eigen arealen, geen budget beschikbaar.

4.3 Vervanging

Roermond maakt onderscheid tussen structurele vervangingsbudgetten en projectmatige investeringskredieten. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de voorgestelde wijzigingen in *structurele vervangingsbudgetten*. De kosten voor investeringen worden conform BBV geactiveerd en afgeschreven gedurende de economische levensduur van het desbetreffende object. Investeringen die de door de gemeente gehanteerde activeringsgrens van € 50.000 niet overschrijden, worden opgevoerd op het exploitatiebudget.

Financieel overzicht structurele vervangingsinvesteringen			**Technisch beheer**	
Nr	**Beheerdiscipline**	**IP 2023**		**Voorstel**
3	Kunstwerken	220		*Geen wijziging*
4	Riolering	900		*Geen wijziging*
6	Verkeer	100	50	*Verhoging*
7	Groen & Bomen	100	50	*Verhoging*
10	Verlichting	200	40	*Verhoging*
10	*Verlichting – incl. verLEDding*	*200*	*325*	*Verhoging*
12	Spelen	200	100	*Verhoging*
	Voorstel aanvulling budget		*240* *525*	
	Totaalbudget	***1.720***	***1.960*** ***2.245***	

Bedragen in Euro x 1.000 exclusief BTW

Voor vervangingsinvesteringen wordt geen onderscheid gemaakt tussen de onderhoudsscenario's, aangezien vervanging op basis van technische afschrijving en levensduur plaatsvindt. Bovenstaande tabel geeft de benodigde budgetten weer voor het minimaal verantwoorde beheer. Daarnaast is de beleidswens m.b.t. het versneld omvormen naar ledverlichting opgenomen om de financiële consequenties daarvan inzichtelijk te maken. Investeringen voor wegen worden momenteel op basis van projecten in de wijkgerichte aanpak door de raad goedgekeurd, hiervoor zijn geen structurele investeringsbudgetten beschikbaar.

Verharding	Voor verhardingen wordt per project een investeringskrediet aangevraagd vanwege de wijkgerichte aanpak.
Kunstwerken	Huidige budget volstaat en is passend
Riolering	In afwachting van het nieuw op te stellen GWP blijft het huidige structurele investeringsbudget gehandhaafd.
Verkeer	Ophoging van € 50.000 noodzakelijk om verkeersveiligheid te kunnen blijven waarborgen.
Groen & Bomen	Ophoging van € 50.000 noodzakelijk om het minimale vervangingsniveau van solitaire bomen op peil te houden en het bomenareaal ten minste veilig te houden.
Verlichting	Ophoging is noodzakelijk om het vervangingsniveau op peil te houden en grootschalige uitval van verlichting te voorkomen. Dit is € 40.000 exclusief versneld verLEDden. Versneld omvormen naar ledverlichting vraagt een totale aanvulling op het huidige budget van € 325.000, dus ten opzichte van de

	noodzakelijke € 40.000 is dit een extra ophoging van € 285.000. Dit bedrag verdient zichzelf op termijn terug vanwege lagere onderhouds- en energiekosten.
Spelen	Ophoging om het huidige vervangingsniveau op basis van technische levensduur op peil te kunnen houden, inclusief kleinschalige aanpassingen aan de directe omgeving van de speelvoorzieningen om deze veilig en toegankelijk te maken en houden.

Op basis van de huidige werkwijze worden investeringsprojecten individueel aangeboden aan de raad. Investeringen die incidenteel plaatsvinden, én de activeringsgrens van € 50.000,- niet overschrijden, worden opgevoerd op de exploitatie. Dit maakt dat weinig structurele investeringsbudgetten beschikbaar zijn, en de exploitatiekosten dus relatief hoog zijn. Investeringen die wel geactiveerd worden, worden jaarlijks afgeschreven gedurende de economische levensduur. Deze werkwijze heeft tot resultaat dat vaak naar de raad gegaan dient te worden om projecten te kunnen opstarten, en het beheerproces meer rigide is.

AANDACHTSPUNTEN

5. Aandachtspunten

Momenteel spelen diverse ontwikkelingen, opgaven en mogelijke risico's voor het beheer in de komende planperiode. De impact hiervan op beheer is niet altijd concreet te voorzien. Dit signaal wordt afgegeven met het oog op o.a. de vervangingsopgave die in beeld begint te komen, de groeiende beheerbehoefte op basis van functionele aanpassing boven technische noodzaak, het verder in beeld brengen en beleggen van arealen, en een mogelijke uitstroom van kennis en kunde in de uitvoerende organisatie.

5.1 Besluiten en informatie

- **De Omgevingswet** zal vanaf 1 januari 2024 ingevoerd worden. Dit heeft invloed op de gehele regelgeving omtrent inrichting en beheer van de openbare ruimte. De uitwerking van de concept omgevingsvisie naar een omgevingsprogramma fysieke leefomgeving zal in de komende planperiode zijn uitwerking vinden in de beheerpraktijk, projecten en integrale programmering van de leefomgeving. Daarbij past ook de doorontwikkeling van beheerplannen naar compacte assetsheets; overzichten per beheergroep binnen één integrale beheernota.
- Er zijn momenteel geen pieken in de **vervangingsopgave** van wegen of riolering vanwege beheerstrategie integraal wijkgericht werken. Invloeden buiten leeftijd en technische levensduur (zoals veranderende wet- en regelgeving, verhoogde slijtage vanwege groeiende gebruiksdruk, extremere weerbeelden e.d.) kunnen wel invloed hebben. Zo kan de Kaderrichtlijn Water aanzienlijke impact hebben op het nog te actualiseren GRP. De voorziene vervangingsopgave van riolering kan hierdoor grootschalig veranderen.
- Gezien de prijsstijgingen met betrekking tot energiekosten, het Klimaatakkoord en het aankomende verbod op productie van conventionele armaturen, bestaat de wens versneld om te vormen naar **Ledverlichting**. Het reguliere investeringsbudget is hiervoor niet toereikend. Om versneld over te stappen op LED is een aanvullend jaarlijks exploitatiebudget nodig van € 285.000. Dit verdient zich tevens op termijn terug vanwege lager energiegebruik en lagere onderhoudskosten. Dit wordt ingebracht als beleidswens.
- Momenteel is het beheer gericht op technische noodzaak (vervangen bij einde levensduur). De landelijke trend laat echter zien dat dit verschuift naar **functionele aanpassing als leidend principe** (bijv. in het kader van klimaatadaptatie waarbij andere eisen gesteld worden aan het systeem). Dit zal leiden tot een ander afwegingskader en veranderende wijze van prioritering voor projecten.
- Inrichtingselementen zijn in de afgelopen beheerperiode verder in beeld gebracht. Echter zijn deze **arealen nog niet volledig in beeld** met betrekking tot kwaliteit, omvang en verantwoordelijkheid. Komende beheerperiode wordt met behulp van een onderzoeksprogramma gewerkt aan het verder inzichtelijk maken van deze gegevens zodat het beheer van deze objecten nauwkeuriger en planmatiger ingeregeld kan worden.

5.2 Proces en organisatie

- Riolering zal een minder leidende rol gaat spelen als aanleiding voor **herinrichtingsprojecten** in de openbare ruimte vanwege het toepassen van nieuwe en/of verbeterde technieken. Een voorbeeld hiervan is relinen, waarbij werkzaamheden niet meer vanaf maaiveld uitgevoerd worden. Dit zal invloed hebben op de integrale afstemming en financiering van projecten.
- Diverse beheergroepen voorzien de **uitstroom van medewerkers** die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Om te voorkomen dat met deze uitstroom kennis verloren gaat wordt extra aandacht besteed het inlezen van kennis in het integrale beheersysteem. Ook zal voor wat betreft het personeelsbestand ingezet moeten worden op kennisoverdracht van locatie- en context specifieke aspecten om taken in eigen beheer optimaal te kunnen blijven uitvoeren. De organisatie wordt minder afhankelijk van bemensing wanneer kennis in het beheersysteem staat.
- Kunstwerken zijn in de afgelopen beheerperiode in beeld gebracht, echter moet deze data in de komende beheerperiode bestendigd worden in contracten. Voor civiele kunstwerken wordt bezien of en hoe

specialistische werkzaamheden in het kader van het zijn van een '**regie-voerende gemeente**' integraal (inspectie, onderzoek, contracten en datamutaties) aanbesteed kunnen worden.

- **Verlichting** wordt nu nog beheerd op basis van een beheerovereenkomst met een geschiedenis terug tot in de jaren tachtig. Deze beheerovereenkomst loopt af op 31 december 2025. In 2024 wordt het beheer en het uitvoeren van onderhoud aan de openbare verlichting openbaar aanbesteed om tijdig de consequenties voor de begroting vanaf 2026 in beeld te hebben.

5.3 Inhoud en beheerpraktijk

- Het **afkoppelen van hemelwater** (verbeteringsmaatregelen aan het systeem) en bovengronds afvoeren van water bij extreme neerslag zal van invloed zijn op de aanpak bij rioolbeheer en de benodigde technische eisen aan het rioleringssysteem. Komende periode wordt onderzocht hoe oplossingen binnen het stedelijk waterbeheer ingepast kunnen worden. Aandachtspunt is dat deze vragen om voldoende beschikbare ruimte op het maaiveld voor infiltratie- en bergingsmogelijkheden.
- **Invasieve exoten** zijn een aandachtspunt omdat inspelen op deze risico's (nog) niet mogelijk is. Wel wordt met meer diversiteit in beplanting het risico gespreid, en worden mogelijke bedreigingen nauwlettend gemonitord. Hierbij wordt de komende beheerperiode de samenwerking gezocht met andere perceeleigenaren waaronder particulieren en (overheids-)instanties zoals waterschappen en ProRail.
- Het percentage kwalitatief ondermaatse gazons is toegenomen door het **gebruik en soms misbruik van gazons bij werkzaamheden** door derden (bijvoorbeeld kabels en leidingen of bouwwerkzaamheden). Ook voor ondergrondse groeiruimte van bomen in gazons heeft dit negatieve gevolgen die op termijn zullen leiden tot zichtbaar teruglopende vitaliteit. In de voorliggende beheerperiode wordt hier meer aandacht aan gegeven.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensoring en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Wim Duisenbergplantsoen 21
6221 SE Maastricht
Postbus 959
6200 AZ Maastricht
T. +31 6 51 61 64 72
E. cas.goselink@anteagroup.nl

Copyright © 2023
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontlenen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl